1916—17; Pärnum. põllutöök. juh. 1919/20. — Olnud tegev mitmeis s-ides ja üh-guis kui ka kirikunõuk. — Pärnum. saadik E. Ajut. Maanõuk.; I ja II Riigikogu l. põllum. kog. nimekirja järgi kuni 1925. — Avaldanud raamatu *Väetamise õpetus* (1911); Akad. Põllumajand. S-i *Põllumehe käsiraamatule* (1926) kirjutanud osa „Taimede toitmise õpetus"; teinud kaastööd „Post.", „Põllutöölehele", „Kajale" ja „Põllumehele". — Alal. asuk.: Palu t. Abja v.

ARU, Friedrich, põllumees. Sünd. 2. II 1871 Torgu v. Saarem. mõisa renditalupidaja ja aedniku pojana. — Õppis v.-k., Jamaja klk.-k., Kaarma õp.-sem., mille lõpetas 1888. — Õp. Mäevalla v.-k. 1889—91, Amari v.-k. 1891—94, Pajaka v.-k. 1894—1903; köstriks Jamajas 1903—1916; asundustalu pidaja Mõntu asunduses praeguseni. — Nissi karskuss-i „Kindlus" asutajaid, laekah. ja esim.; korraldanud kõneõhtuid ja pidusid; puhkpillide-orkestri ja lauluk. asutajaid; Nissi seltsimaja ehituse organiseerijaid; Torgu kaubatarvit. üh-se asutajaid, esim., kaubamuretseja ja raamatupid. 1907—14; Torgu Laulu ja Muusika S-i laulukoori juh.; Sõrve piimaüh-se asutajaid, laekah. ja raamatupid. 1925. a-st. — Alal. asuk.: Mõntu asundus Torgu v.

ASBERG, Georg, õpetaja. Sünd. 10. XI 1879 Aasa t. Vigala v. Läänem.; vanemad — talurentnikud Jüri A. ja Mai (Aitsam); abielus Natalie Madisson'iga 1903. a-st. — Õppis Vigala ap. õig. klk.-k. 1889—94 ja Goldingeni sem. Kuramaal 1896—1900, omandades viimases õpetaja kutse. — Õp. ja köster Audru-Uruste ap. õig. klk.-k. 1900—03; samas ametis Põltsamaal 1903—06; juh. Kõo 2-kl. min.-k. Viljandim. 1906—25; Tori algk. juh. Järvam. 1925. a-st. — Audrus sega- ja meeskoori asutajaid ja juh., teotses Põltsamaa Seltskondl. üh-ses j. m. Pilistvere sümfoonia-orkestri ja laulukoori asutaja ja juh. 1908—25, olnud Pilistvere har-s-i esim., kaastegev seltsimaja ehitamisel Arusaarde; teotses ka kohalikes majandusl. org-es; Alliku har-s-i asutajaid ja laulukoori juh. — Polit.: tööerak. — Alal. asuk.: Tori algk. Alliku v.

ASPER, Kaarel, põllumees. Sünd. 24. VI 1874 Juhana t. Laiuse v. Tartum.; vanemad — taluomanik Jaan A. ja Liisu (Umal); abielus Marie Tomberg'iga 1907. a-st. — Õppis Laiuse v. Raaduvere külak. 1884—88 ja täiendas oma haridust iseõppimise teel. Töötab isatalus 1900. a-st. — Laiuse vallavanem 1907—19, kellena oli m. s. saadikuks Riias okupatsiooniaegsel maapäeval, viies sellele salaja kaasaantud protestikirja; Tartumaa volikogu l. 1924—27; peaaegu kõigi Laiuse seltside ja üh-te asutajaid, juh. l. ja kauemat aega esim.; Tartumaa Panga nõuk. l. 1919. a-st; E. Piimaühisuste Liidu nõuk. l. algusest peale ja 1927. a-st esim. — Polit.: rahvaerak. — Alal. asuk.: Laiuse v.

ASSOR, Adolf, õpetaja. Sünd. 12. IX 1857 Koljo t. Pühajärve v. Tartum.; vanemad — õp. Hermann A. ja Leena (Assor); abielus Olga Mortzeg'iga 1896. a-st. — Õppis Ilmjärve v.-k., Otepää klk.-k., Valga sem. J. Zimse juhatusel 1875. a-st. — Õp. Rõuge klk.-k. 1881—91, juh. Rõuge algk. (end. klk.-k.) 1891—1928; köstriks Rõuges 1891—1923; paiukil, õpetades ühtlasi ka usuõpetust Rõuge algk. 1928. a-st; olnud ametite kõrval tegev põllumehena, aednikuna, mesilastepidajana jne. — Juhatanud muusika- ja laulukoore, oma kooriga laulupidudest osa võtnud; kohal. õpetajate-üh-gu juh-es tegev olnud; tuletõrjujate s-i asutajaid ja kauaaegne peamees, hilj. aupeamees; põllum. s-i esim., rehepeksumasina-üh-se asutajaid; l.-h. üh-se laekah. j. m. — Alal. asuk.: Rõuge.

AST, Karl (varjun. K. Rumor, K. Orava, Vana siil j. m.), kirjanik ja politikategelane. Sünd. 19. II 1886 Orava v. Võrum.; vanemad — talupidajad Vidrik A. ja Mari (Täht); abielus Alma Ani'ga 1912. a-st. — Õppis v.-k., Vastseliina mõisa k., Petseri min.-k., Tartus eraviisil 1901—02, H. Treffner'i gümn. 1901—05. — Vangistati Riias revol. kihutustöö pärast kevadel 1905; sügisel vabanenud, põgenes karistussalkade tegevuse alates Tartust Peterburisse ja sealt Helsingisse; elas maapagulasena Berliinis ja Bernis 1906; „Vaatleja" ja „Sõnumete" toimetuse l. Tall. 1906—07; vangistati ja viibis Tartu, Riia ja Tall. Toompea vanglais 1907—10; elas Saksamaal, Soomes ja Peterburis 1910—12; reisis Vahemere-